ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Година XVI — Број 105 — Субота, 2 јануар 1954

1

ПАЈА ПАТАК

ТРИ ЧАСА... А НИ ЈЕДНОГ ЛОСА!

2

ТРИ ХИЉАДЕ ЗА ДОЗВОЛУ ЗА ЛОВ НА ЛОСОВЕ, А КЛАДИО БИХ СЕ ДА СУ ОНИ ВЕЋ ДАВНО ИЗУМРЛИ!

3

ТРУ

4

ЧИСТИ СЕ... МОЈА ДОЗВОЛА НЕ ОБУХВАТА ЗЕЧЕВЕ!

5

НИ ФАЗАНЕ!

6

ЧАК НИ СРНДАЋЕ!

7

НИ ТЕБЕ ГЛУПАЧЕ!

8

НИ... ВАС... МОЛИМ!

9

БАДАВА! ИДЕМ КУЋИ!

10

ШТА? ТО ЈЕ...

11

КРРР!

12

СРЕЋНА НОВА ГОДИНА

B.T.

ЧОВЕК КОЈИ НИЈЕ ХТЕО ДА ГОВОРИ

(6)

Тада су почели детаљно да га испитују о његовом раду. Џорџ је одговарао споро, оклевајући. Понекад, сасвим несвесно, одговарао им је на француском. Више пута ухватио је самог себе како муцајућим гласом Пјера Тушета понавља:

— Je ne sais pas! Je ne sais pas!

Личност Пјера Тушета била је у њему још необично јака. Пуковник је то схватио.

За време разговора, у соби се налазио и лекар. Он је приметио да Џорџ, чим не пази на своје понашање, почиње бесциљно да маше рукама, као што је то чинио играјући улогу Пјера Тушета. И сам Џорџ је то примећивао. Узалуд је покушавао да „смири“ своје руке, да своје саговорнике гледа мирним, поузданим погледом Џорџа Дипреа и да спречи себе да доњу вилицу не држи опуштену. Био је то огроман напор, који му није увек полазио за руком.

После неколико дана официри су поново дошли и разговарали с Џорџом, а затим су га препустили лекарима. Два дана доцније Џорџ се нашао на операционом столу у војној болници у Теплоу на Темзи. Требало му је уклонити ткиво које је киселина разорила и на местима где су биле најтеже опекотине извршити трансплантацију коже. Повадили су му све зубе из горње вилице, извршили операцију десни, очистили ситне кости из поломљеног носа... А кад су све те операције биле готове, рекли су му да ће кроз неколико месеци поново морати на операциони сто — да би „оправка“ била потпуна.

За време док је Џорџ био у болници очекујући другу операцију, посећивао га је веома често један психијатар, који је сатима седео крај његове постеље и покушавао да разговара с њим.

— Заборавите да сам лекар, — говорио је он Џорџу. — Причајте ми о свему што вам лежи на срцу и што вас мучи.

— Ја сам нервно потпуно здрав као што сам увек и био, — одговорио му је Џорџ на то. Само је искусно ухо лекара могло да открије у његовом гласу једну сувише оштру ноту.

— Свакако да јесте, — рече му лекар мирно. — Једино што још треба да учините, то је да заборавите Пјера Тушета и да увек имате на уму да сте ви опет Џорџ Дипре. Јер, — додаде лекар као узгред, — ви се готово половину времена понашате као Пјер Тушет.

— Понашам се као Пјер Тушет? — питао се Џорџ у себи. — А зашто не бих? — Он је с топлом нежношћу мислио на Пјера и смешкао се сећајући се како му је у почетку било тешко да игра ту улогу. — Сад је то сасвим лако, — мислио је Џорџ, потпуно заборављајући на лекарево присуство. — Сад могу да је играм кад год зажелим. А зашто и не? Пјер ми је пријатељ. Гестапо га је ставио на најстрашније муке, а он ме ипак није издао. Да није било Пјера Тушета, ја сад не бих био жив...

— Заборавите Торињи. Заборавите све што сте тамо доживели. Мислите на кућу. Причајте ми о Винипегу. Откад живите тамо? — прекиде лекар његова размишљања.

Џорџ га изненађено погледа. Да ли да му прича? Неће.

— Je ne sais pas, — одговори он најзад.

Осећао се поносан што га лекар није могао приволети на разговор.

⁂

Протекло је шест месеци пре но што се Џорџ потпуно физички опоравио. Оздрављење је било споро и снага му се лагано враћала.

— Време је да одем одавде, — рече он једног јутра лекару. — Ја само заузимам место некоме коме је лечење потребније.

— Слажем се, — одговори му лекар. — Можете поћи у Дербишир кад год зажелите. Тамо живе неки наши пријатељи, који имају велико имање и лепу кућу. Провешћете код њих неколико недеља, уживаћете у природи, а затим се можете вратити у Винипег.

Џорџ погледа лекара некако безизразно, као да га не разуме добро. Винипег? Шта ће он у Винипегу? Винипег је тако далеко. Његова доња вилица нагло се опусти. Ипак, успео је да се прибере.

— У реду, докторе. Каква су ваша упутства?

— Имам само једно. Телефонираћете ми сваког дана у десет часова.

Два дана касније Џорџ је стигао у један стари замак, чији га је сопственик, неки бивши мајор, примио веома срдачно. Џорџ је добио велику, угодну собу чији су прозори гледали на благо усталасане пејзаже Дербишира. Време је било пријатно и Џорџ је осећао како му се снага враћа.

Сваког јутра у десет часова позивао је лекара телефоном. Лекар му није давао никаква упутства, већ би га само запитао како се осећа. Џорџов одговор био је увек исти: изванредно! Заиста, он се осећао добро. Постепено су Торињи и године проведене у њему падали у заборав. То јест, Џорџ је преко дана веома ретко мислио на Торињи. Али, ноћу, кад би престала свесна контрола разума и воље, Торињи се враћао као мора која га је гушила.

Једног јутра Џорџ се пробудио прилично рано и помислио да би му мало физичког напора заиста пријало. Одлучио је да поткреше живу ограду која је била око врта. Брзо је доручковао, стрчао у баштованову собицу и узео јаке вртларске маказе.

— Већ је било крајње време да се живица поткреше, — рече полугласно и даде се на посао.

Дан је био топао и ускоро је Џорџ почео да се зноји. Ипак, радио је без предаха. Подне се већ ближило, а он је и даље жустро радио. Око подне дошао је баштован.

— Веома сте вредни, — рече он Џорџу обазриво. — Али, не журите толико. Предахните мало. Па ви још од девет часова радите без одмора.

Џорџ га није слушао. Његове очи биле су као приковане за светлуцаве оштрице маказа. Штриц... штриц... штриц... секле су маказе, и између њихових оштрица Џорџ је видео лице нацистичког наредника. Маказе су се отварале и затварале све брже. Џорџ није осећао болове у рукама. Осећао је само једно: да мора да жури, јер ће му иначе оно лице нестати. Није чуо уплашени баштованов узвик, нити је приметио кад је овај потрчао према кући. Знао је само једно: мора да пожури, јер баш у овом тренутку хапсе Тибоове, Лавела и Героа и само Пјер Тушет може да их спасе. Маказе су секле све брже. Наједном, Џорџ је осетио неко тутњање у ушима, занихао се и срушио поред живе ограде, коју је био сасекао готово до корена.

⁂

Пробудио се у топлом купатилу. Није ни знао да је већ пет дана прошло откако се онесвестио и да се поново налази у болници у Теплоу. Зашто је у кади? Окренуо је главу да запита болничара, али није имао снаге да проговори. Затворио је очи. Кад се поново пробудио, био је у постељи. Над њим је, погнут, стајао психијатар.

— Бићете ускоро сасвим здрави, Џорџе, — рече му он тихо. — Ништа не брините. Потребно вам је још мало одмора.

Поново је заспао. Кад је отворио очи, соба је била пуна сунчеве светлости. Лекар је био поред њега и држао га за руку.

— Пулс и температура нормални, — проговори он чим је видео да се Џорџ пробудио.

Џорџ се осећао као да је из њега истекла сва снага. Упркос томе, осећао се боље него икад после повратка из Француске. Шта је то било с њим? Лекар, као да погађа његова неизречена питања, рече смешећи се:

— Догодило се најбоље што се могло догодити. Управо оно што сам и очекивао. Ви сте мислили да вам је сасвим добро. Али, ваша потсвест није схватила да је већ све прошло и да сте у безбедности. Четири године живели сте у сталној нервној затегнутости. И сасвим је природно што је до реакције морало доћи. Зато сам и захтевао да ми се сваког дана јављате телефоном. Кад то једног јутра нисте учинили, позвао сам сопственика замка и сместа пошао болничким колима.

Џорџ је остао у болници још неколико месеци. Сваког дана проводио је у топлој води по неколика часова, што му је веома добро чинило. Спавао је мирно и ускоро му је било дозвољено да понекад прошета по болничком врту. Најзад, дошао је дан кад му је лекар рекао:

— Мислим да је време да вас пошаљемо кући.

— Да ли ће ми се напад још кадгод поновити? — запита га Џорџ забринуто.

— Нема никаквог разлога за то. Ви сте, да се послужим фигуром, очистили своју потсвест. Избацили сте из ње личност Пјера Тушета. Али, мој вам је савет: не затварајте се у себе. Човек не може бескрајно дуго да ћути и да све преживљава ћутећи. Требало би да испричате својој жени о ономе што сте доживели.

— А колико од тога смем да јој кажем? — упита Џорџ.

— Испричајте јој све, сем онога што је војна тајна. Испричајте јој о гестаповском нареднику који се никад није смешио и о болничарки која је са осмехом на лицу мучила људе. Испричајте јој, кажем вам, све. Тек тада ћете се осећати сасвим добро.

⁂

— Па зашто ми онда ниси раније све то испричао? — запита га Мјуриел кад је Џорџ завршио своју причу.

— Не знам, — одговори Џорџ замишљено. — Чинило ми се да се то уопште и не може испричати.

Али сад, кад је све испричао, осећао се као стари, предратни Џорџ. Сад је могао мирно да заборави Пјера Тушета. Оставио га је иза себе, тамо у Торињију, који му је сад изгледао тако далек. Чак и у сећању. Понекад, кад би ипак помислио на прошлост, чинило му се да је све то доживео неки други човек.

Џорџова коса била је сасвим седа. Али, најзад, шест година су понекад веома дуго временско раздобље...

(Крај)

НЕВИДЉИВИ „КОПАЧИ“ НАФТЕ

Кад се Марко Поло вратио са свог великог пута по Азији и испричао да је у далеким земљама видео црни камен који гори и изворе воде коју човек може да запали, његови земљаци нису му веровали.

Прошла су столећа од путовања Марка Пола и његових прича о „горућој води“ до дана кад је подигнут први торањ за бушење на петролејским пољима. Дотада голе равнице претвориле су се преконоћ у шуме торњева

за бушење. Густа, масна течност избијала је као водоскок и чим би један извор „пресушио“, истраживачи су га напуштали и ишли даље, уверени да на том месту петролеја више нема. Они нису знали да су, уствари, покупили само „прву жетву“ једног петролејског извора и да се у порозним стенама нафтоносног земљишта налази још много драгоцене течности.

Истраживачи су сасвим случајно сазнали да се с једног извора може убрати и „друга жетва“. Пре 25 година, у Пенсилванији је откривено налазиште природног гаса. Како потребни уређаји за његово скупљање и одвођење нису били још приспели, гас се морао силом држати у земљи. Притисак гаса испод површине био је на тај начин многоструко повећан и, сасвим неочекивано, на оближњем налазишту нафта је потекла. Један млад, оштроуман радник-истраживач дошао је на основу тога до правилног закључка: да се повећањем напона у наизглед незнатним шупљинама у нафтоносном земљишту из њега може „исцедити“ заостала нафта. На налазиштима где нема природног гаса, за добијање „друге жетве“ употребљава се данас сабијени ваздух, па чак и вода.

Пре неколико година, на микробиолошком отсеку Калифорниског универзитета професор Клод Зобел открио је да нафтоносна поља могу да даду и „трећу жетву“. Мада се данас живот у свету не би могао замислити без петролеја, наука још није успела да објасни како петролеј постаје. Зна се једино да је постао од органских материја — отпадака биљака и животиња. Како бактерије нападају на све органске материје, Зобел је, полазећи од претпоставке да су биљни и животињски остаци из којих је постала нафта били некад изложени таквом нападу, извршио једноставан опит. Узео је порозан морски песак и натопио га нафтом, а затим је у суд с песком унео културу бактерија. После неколико дана, на површини се појавио слој чисте нафте коју су бактерије „ослободиле“ из песка. Опит с комадима стена и иловачом из старих, напуштених петролејских извора дао је исти резултат. Бактерије су „цедиле“ из, наизглед сувог, камена знатне количине нафте, или су, као што је био случај с иловачом, растварале земљу и ослобађале драгоцену течност.

Зобелова „трећа жетва“ биће од неоцењиве важности за индустрију читавог света, коју је данас немогућно замислити без нафте.

ОД ДИНАМИТА ДО НОБЕЛОВЕ НАГРАДЕ

Господо, ја сам пронашао уље које може да разори целу земљину куглу! — узвикнуо је, пре деведесет година, Швеђанин Алфред Нобел, мршав и нервозан младић, пред једном групом париских банкара.

После тога са сто хиљада франака у џепу, добијених као помоћ од Наполеона III, Нобел се враћа у Шведску у Штокхолм и са својим оцем наставља проналазачке послове. Експлозивно уље, о коме је он у Паризу говорио, био је — нитроглицерин, течност која је дотле узимана само као лек који потстиче рад срца.

Прве експлозије и прве жртве

Рад око нитроглицерина био је веома опасан. У мају 1864 долази до експлозије која убија Алфредовог брата Емила и четири радника. Власти забрањују даље пословање око смртоносне течности, а Алфредов отац, савладан болом за сином, пада у постељу, да се више никад не дигне.

Али, Алфред не попушта, него преноси свој алат и материјал на сплав везан за обалу једног језера и — наставља посао. Радио је дању и ноћу, без предаха и одмора. Убрзо, шведска влада узима његову „ђорбу“ за ископавање подземне железничке станице у Штокхолму, а затим и друге земље траже нитроглицерин. Страхоте се нижу; једна фабрика у Норвешкој лети у ваздух: на палуби једног брода у Панами експлодира 70 сандука нитроглицерина и гине 60 људи; у Сан Франциску руше се куће и падају мртве главе.

Једног дана, са својим страшним товаром, Нобел долази у Њујорк. Хотели неће да га приме, људи беже од њега као од куге. Где год се нађе, свет се распрсне око њега као да и он може да експлодира.

После упорног мољакања, Нобел добија некако дозволу да у једном руднику изведе јавну демонстрацију. Свега неколико лица посматрало је шта он ради, и то из велике даљине. Кад је узео чекић да удари у једну металну плочицу поливену чудноватим уљем, гледаоци су се разбежали. Требало је доста уверавања и научних објашњења да се свет умири.

Нобел проналази динамит

Научник је сад стајао пред новим задатком. Пронаћи начин да се нитроглицерином може руковати без опасности по живот. Нобел је и то постигао: узео је два дела нитроглицерина и један део специјалне порозне земље, то замесио и утврдио да та смеса, иако експлозивна, није опасна за руковање. Тој смеси он је дао име — динамит. После тога, фабрике су увелико почеле да производе Нобелов проналазак.

Године пролазе. Нобел путује по Европи. Најзад, у Паризу купује кућу и сав се предаје читању. Много је читао, и то не само научна дела, него и песме и романе. Покушао је и сам да се бави књижевношћу, па и музиком. Говорио је шест језика.

Нобелова награда

Нобел је веровао да народи, увиђајући страшно дејство његовог проналаска, неће више смети да ратују. Али после, размишљајући, променио је то своје уверење и све наде за мир положио у неку међународну организацију сличну данашњим Уједињеним нацијама. Тако је дошао на идеју да своје имање од девет милиона долара остави као фонд из кога ће се делити награде најбољим борцима за мир. Касније, он је томе додао и награду за науку и књижевност. Тако је постала чувена Нобелова награда.

Последње дане живота Нобел је провео у Сан Рему. Кад је умро његов брат Лудвиг, париска штампа добила је погрешно обавештење да је умро Алфред и донела је опширне похвале о њему. Тако је Алфред Нобел читао посмртне чланке о себи.

Оболевши од срчане болести, Нобел се насмејао кад му је лекар преписао нитроглицерин као лек

Умро је 1896 године.

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК СТОЈИЉКО СТОЈИЉКОВИЋ, БЕОГРАД, МАКЕДОНСКА 31. — ИЗДАЈЕ И ШТАМПА „ПОЛИТИКА“ ШТАМПАРСКО-ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ, БЕОГРАД, МАКЕДОНСКА 31. — ТЕКУЋИ РАЧУН БРОЈ 102-Т-83. ПОШТ. ФАХ 124. — ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ: ГОДИШЊА 500, ПОЛУГОДИШЊА 250 ДИНАРА. ЗА ИНОСТРАНСТВО ГОДИШЊА 760, ПОЛУГОДИШЊА 380 ДИНАРА. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ.

ФЕНИЧАНИ

Огромна кедрова стабла на гори Ливану омогућила су Феничанима да постану најпознатији морепловци старог доба.

Кад су њихове лађе почеле да савлађују широка морска пространства тачно се не зна, али је утврђено да су Феничани још 1500 година пре наше ере успели да оснују своје колоније на Кипру, Родосу и многим острвима у Јегејском Мору. Дванаест столећа пре наше ере њихове лађе пловиле су широм целог Средоземног Мора и дошле до Гибралтара, па кроз њега запловиле у воде Атлантског Океана, а по некима они су били и у Балтичком Мору, где су набављали ћилибар.

Њихове галије крцате производима земаља Мале Азије пристајале су у луке Европе и Северне Африке, где су вршиле трампу те робе за злато, сребро, калај и друго. Тако су Феничани успели да на обалама Средоземног Мора оснују колоније где год је било згодно и да подигну велике градове, од којих су најчувенији били Тир и Сидон.

Али, они нису тражили згодна места на средоземним обалама само за изградњу лука и трговачких градова, него и за подизање утврђења. Тако су заузели Босфор и острво Малту, где су изградили јаке тврђаве и основали Картагину, која је доцније задала доста јада Римљанима. Поред тога, Феничани су основали Марсељ и Кадикс.

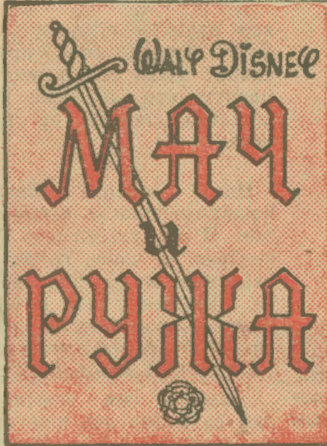
По неким документима, смели фенички морепловци допрли су чак до острва Борнеа и ушћа реке Инда, где су набављали скупоцену робу. По налогу египатског фараона Нехао II, они су опловили око Африке и тако претекли доцније морепловце Дијаса и Васка де Гаму, којима припада ова слава. Они су се укрцали у Црвеном Мору и запловили у Индиски Океан, држећи се обала Африке. Када би им нестало хране, привукли би бродове уз обалу и сејали жито. Чекајући жетву, они су ловили дивљач и солили месо. После три године они су се са супротне стране вратили у Египат. У западну Европу они су доносили металне производе кад је тамо још владало камено доба. Њима припада заслуга да су дали имена и двама континентима: Европи и Азији.

Поред ових успеха, Феничани су били познати и због своје производње сваковрсних предмета: гримизних и других тканина, стакларских предмета, металних алатки, земљаних судова. Они су упростили писмо и заменили хијероглифе словима азбуке.

Феничани су пребивали на уском приморском појасу Палестине, а иза леђа налазила им се гора Ливан. Они нису ни мислили да освајају земље на копну, него су чезнули за морским пучинама и успели да једно време буду једини господари на Средоземљу. Али, ни Ливан није био неисцрпан; дрвене грађе за бродове почело је да нестаје, па су Феничани били присиљени да је набављају код других средоземних народа, а у исто време да и њих упућују како се граде добри бродови. Међутим, они су дуго чували тајну како се оријентише на мору, љубоморно су чували своја астрономска знања и ширили на све стране приче о морским неманима и о грозотама које сналазе морепловце у морским теснацима. Да би очували што дуже своју превласт на мору, они нису презали ни од тога да нападну туђе бродове без икаквог повода, да опљачкају робу коју су носили, а затим да потопе брод.

ШТА ЈЕ СКЕЧ?

Реч скеч често се употребљава и код нас. Скеч на енглеском има основно значење: скица. Поред тога, значи и драмска скица, дакле кратка драмска сцена, обично уз пратњу музике. У том смислу ова реч се употребљава и ван Енглеске за кратке комаде с певањем и играњем, обично у варијететима.

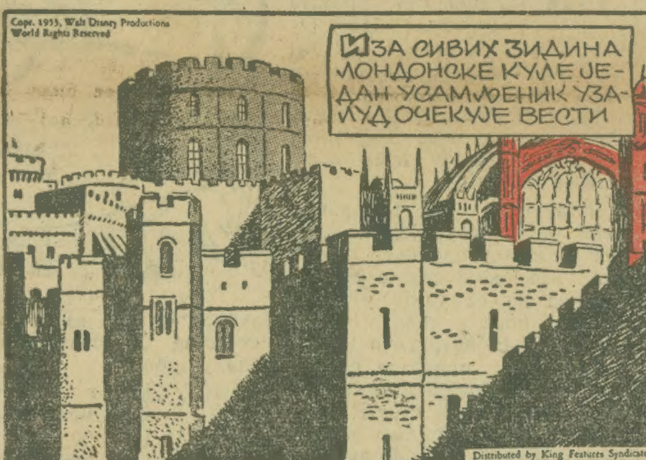

КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ

БРОЈАЊЕ ГОДИНА

Разни народи у разна времена узимали су неки крупан догађај из своје историје за почетак од кога су бројали године, уназад или унапред. Тај почетак од кога се рачунају године назива се ера.

Стари Римљани рачунали су године, то јест почетак своје ере, од оснивања града Рима, иако се уопште не зна кад је он основан. Па и кад је пропала римска империја, начин римског рачунања времена употребљаван је и даље у једном делу западне Европе. Али, када су протекле 1284 године од оснивања Рима, калуђер Дионисије предложио је да се године рачунају од Христова рођења. Иако није имао никаквих доказа да је Христос заиста постојао, па према томе ни кад се родио, Дионисије је саопштио да је Христос угледао света тачно пре 532 године и да се идућа година броји као 533 од Христова рођења. Разуме се, то уопште није могло бити научно доказано.

Народи Истока узимали су за почетак ере почетак владавине неког императора. То је био случај и у Византији. Стари Јевреји рачунали су почетак ере од стварања света, што је потпуно супротно научној истини о постанку света.

Сама Нова година код старих Римљана почињала је 1 марта и њен почетак имао је у римској историји, поред осталог, и велик политички значај, јер су тога дана раније изабрани конзули преузимали власт. Тиме је почињало и ново доба у њиховом унутрашњем и спољнополитичком животу.

Али, обичај да Нова година почиње 1 марта измењен је због једног крупног догађаја. Наиме, у децембру 155 године пре наше ере стигле су у Рим вести да је у Шпанији избила побуна против римске владавине. Сенат је одмах одлучио да конзули преузму команду над војском, која је кренула против побуњеника, али команда није предата старим конзулима, већ новоизабраним, који су имали да ступе на дужност 1 марта 154 године пре наше ере, кад је требало да преузму команду и над војском. Међутим, вести које су стизале с бојишта биле су све црње, па римски сенат одлучи да не чека до 1 марта, већ да нови конзули узму власт 1 јануара, да би тако што пре стигли на бојно поље и ступили у борбу. Тако је, ето, та побуна, која је претстављала велику опасност за римску империју, била узрок што је Нова година почела 1 јануара 154 године пре наше ере, па се и до данас у целом свету прославља на тај дан.

☆

ШЕБОЈ

Шебој, име једног цвета, реч је персиског порекла. На персиском шеб-бој значи ноћни мирис.

Досетљиви дечак

То се догодило у другој половини XVIII века, у трећем разреду основне школе у Брауншвајгу. Ђаци су били као и увек — деца; нека мирна и пажљива, а нека немирна. Али, учитељ је био веома строг. Једнога дана он зададе да сваки ђак на својој таблици израчуна збир свих бројева од 1 до 40.

— Чим израдите задатак, — рекао је учитељ, — положите таблицу обрнуто на мој сто. Тако радите сви и мећите таблице једну на другу. А сад, на посао!

Док су ђаци радили, учитељ је шетао по учионици. Али, тек што је задао задатак и ђаци се дали на посао, устао је један малишан и поносно рекао учитељу: „Ја сам израдио задатак!“ Затим је однео таблицу на сто и ставио је како је учитељ рекао. Наставник је погледао ђака и помислио да је то сигурно неки велики ветрогоња. Док су се други ђаци знојили, брисали и поново писали, дотле је малишан мирно и самоуверено седео у клупи, а учитељ је ћутке шетао по разреду.

Најзад, кад су сви израдили задатак, учитељ је сео и дохватио прву, малишанову таблицу. Лак, ироничан смешак играо му је на лицу док је узимао таблицу, али не задуго. Чим је погледао таблицу, разрогачио је очи од чуда. На њој је био написан само један број: 820, тачан резултат задатка.

— Како си добио овај резултат? — упитао је строго учитељ.

— Па, израчунао сам.

— На који начин?

— Ево како, — одговорио је малишан. — У задатом низу бројева од 1 до 40 први број од почетка је 1, а први број с краја је 40. Њихов збир је 41. Даље, други с почетка је два, а други с краја 39, а и они дају збир 41. Трећи број од почетка је 3, а трећи с краја је 38, па и они дају такође збир 41, и тако даље. Пошто таквих парова има 20, јасно је да крајњи резултат мора бити 20 x 41 = 820!

Учитељ није имао куд; дечак је био у праву. Тај оштроумни ђак звао се Фридрих Гаус (1777—1855), доцнији астроном и један од највећих немачких математичара.

☆

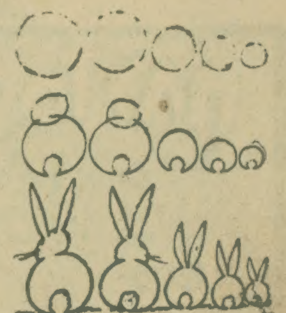
ПО ЧЕМУ ЈЕ ШПАНСКИ СЛИКАР ЕЛ ГРЕКО ДОБИО ИМЕ?

Чувени шпански сликар Доменико Теотокопули, звани Ел Греко, био је грчког порекла. Рођен на Криту 1548 године, целу своју уметничку каријеру засновао је у Шпанији, те је према томе и забележен као шпански а не као грчки сликар. Умро је у Шпанији 1613 године.

☆

За мале цртаче

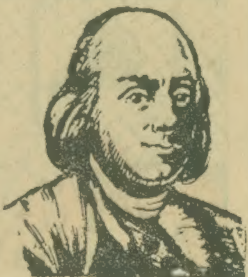
ПЕТ ЗЕКА

Ево цртеж за љубитеље зека. Ко их воли, нека гледа пажљиво како се ови зекани по горњем упуту могу најлакше нацртати.

БЕНЏАМИН ФРАНКЛИН
ПОБЕДИЛАЦ МУЊЕ И ГРОМА

Кад се 17 јануара 1706 године у кући Џосаје Франклина, свећара и сапунџије из Бостона, родио десети син а петнаесто дете, његови родитељи нису ни слутили да је тога дана на свет дошао први амерички научник и проналазач, велики борац за ослобођење Америке, писац, друштвени радник и издавач првог романа у Новом Свету. Они су знали само то да имају још једног члана у већ многобројној породици кога треба хранити и облачити. Дали су му име Бенџамин.

„Не знам кад сам научио да читам и пишем, писао је Франклин у својој аутобиографији, — јер ми се чини да сам то одувек знао". Кад му је било осам година, родитељи су га дали у основну школу. Међутим, већ после две године малишан је морао да прекине школовање да би помагао оцу у прављењу свећа и сапуна.

☆

Разливање куваног сапуна у калупе није могло да одушеви тог малишана живе маште и стваралачког духа. Бенџамин је сањао о томе да се отисне на море и да постане истраживач. Али, дечачки снови брзо су нестали кад се пред њим отворио свет књига. У дванаестој години он ступа као шегрт у штампарију свог брата по оцу, који је издавао један од првих листова у Новом Свету. Једнога јутра Бенџаминов брат нашао је, протурен испод закључаних врата, један чланак. Чланак је био веома добар и он га је одмах објавио. Непознати аутор стављао је своје чланке испод врата неколико месеци и тек се касније сазнало да их је писао — петнаестогодишњи штампарски шегрт Бенџамин Франклин. У току свог живота Франклин је написао преко 15.000 дужих и краћих чланака, који се данас убрајају у класичну америчку књижевност.

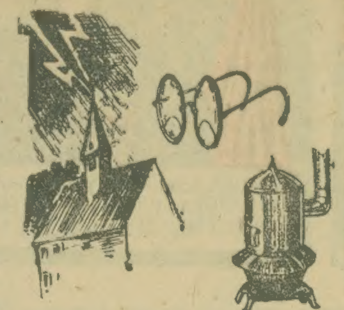
☆

Као и Леонардо да Винчи, Бенџамин Франклин бавио се многим стварима. Нарочито су га занимале природне појаве и он их је проучавао са стрпљењем и истрајношћу рођеног научника. Тако је он први дошао до, данас свима познате, чињенице да светле боје мање упијају топлоту од тамних и да због тога лети треба носити бела, а зими тамна одела. Слободно време проводио је у природи, обично поред реке или једног малог језера. Тако је открио да се усталасана површина воде може умирити ако се по њој проспе уље. Тај наизглед незнатни проналазак и данас се употребљава за стишавање узбурканог мора у великим пристаништима. У познијим годинама Франклин је проучавао и објаснио постанак и кретање Голфске струје, порекло угља и многе, тада још необјашњене, појаве у природи.

☆

Бенџамин Франклин није био само научни теоретичар, већ и практичан научник и проналазач. До средине 18 века све зграде у Старом и Новом Свету загревале су се помоћу камина и огњишта. Гвоздена пећ за коју је потребно мање огрева, а која усто даје више топлоте — његов је проналазак. Исто тако и бифокалне наочари, које служе истовремено за читање и за гледање на даљину. Ипак, његов најзначајнији проналазак је громобран, још и данас једино заштитно средство од грома.

☆

Једног дана извео је Франклин свог сина у поље да пуштају змајеве. Велики змај дуга репа лебдео је у ваздуху кад се изненада наоблачило и почело да сева. Змај, захваћен ветром, полетео је још више и Франклин, да би га боље држао, везао је крај канапа за један кључ. Кад је змај ушао у један таман облак, Франклин је осетио мали потрес изазван електрицитетом који је из облака, преко канапа и кључа, стигао до његове руке, То је био почетак Франклиновог рада на изучавању електрицитета. Он је открио да електрицитет тече у једном правцу, а од њега су нам остали и термини „негативни" и „позитивни" електрични пол, као и назив „електрична батерија". Својим радом он је прокрчио пут Фарадеју, Макселу, Рентгену и Херцу, тим „џиновима науке о електрицитету".

☆

Другу половину свог живота, а живео је 84 године, Франклин је посветио борби за ослобођење Америке. Био је дипломатски претставник у Енглеској и Француској, где је тражио савезнике и прикупљао новчану помоћ за ослободилачки рат. Кад је Америка постала слободна, он је учествовао у изради њених закона и устава. Поред тога, он је као најбољи штампар Новог Света лично штампао прве новчанице. Прва библиотека у Америци, као и прво научно друштво, такође су његова дела.

☆

Целог живота Бенџамин Франклин био је веома скроман. И поред тога што је био изабран за члана готово свих академија и научних друштава у Европи и што је био почасни доктор многих универзитета, он се увек потписивао: Бенџамин Франклин, штампар.

„Понекад сам зажелео да сам се родио два или три века касније", рекао је он једном говорећи о будућим постигнућима у науци. Јер, њега као правог научника није занимала само садашњост, већ и будућност. Многа његова предвиђања наука је већ остварила, а на остварењу осталих научници данас раде. Једна од

његових највећих жеља, додуше још неостварена, била је да наука пронађе начин којим би савладала Земљину тежу.

БОГАТСТВА
ХУМБОЛТОВЕ СТРУЈЕ

На пучини, 4.800 километара од западне обале Јужне Америке, откривена је велика, невероватно богата риболовна област. Ово је било од велике користи за становништво обе Америке, које због повећања цене месу, све више троши рибу. Данас је годишња потрошња туњевине двапут већа него што је била 1939.

Богатство ове риболовне зоне резултат је једног чудног хиљадугодишњег процеса. Реке које силазе с Кордиљера да се улију у Тихи Океан носе у себи обиље плодоносних нитрата и фосфата. Ове минерале стално враћа на површину хладна и брза Хумболтова струја, која полази од Антарктика и иде дуж обала Чилеа и Перуа, да би у близини екватора скренула налево.

Сунчева светлост, обасјавајући воду пуну минерала, изазива рађање једно тако ситне вегетације да се она голим оком не може видети. Ова вегетација претставља храну за планктоне, микроскопски ситне животиње којима море просто кипти. Планктони постају плен милијарди ситних риба, којима се, опет, хране веће рибе, почев од бонита, тешких свега неколико килограма, па до сабљарки, које су тешке просечно 250 килограма.

Благодарећи овом непрекидном процесу, месо риба богати се калцијумом, јодом и витаминима, тако да садржи просечно више хранљивих састојака него, рецимо, говеђина.

Пре хиљаду година, Индијанци из моћног царства Инка већ су ловили у овим водама. Али, шпански освајачи, обузети златном грозницом, принудили су индијанске рибаре да раде у рудницима, тако да су пре много векова богатства Хумболтове струје пала у заборав.

У току Другог светског рата, кад је цена месу брзо расла и кад је риба била готово ишчезла са америчког тржишта, требало је наћи нове области за риболов. Људи су се тада сетили Хумболтове струје. Одмах су из САД упућени океанографи, стручни радници за конзервисање рибе ,алат и бродови. Са своје стране Перу је дао рибаре и потребну радну снагу. Почеле су да ничу нове рибарске луке у Перуу. Манкора, прашњаво село од једва 200 становника, 1946 године постало је прихватна лука ловаца сабљарки. Данас у Манкори живи преко 4.000 становника.

Пре десет година, главни град Перуа, Лима, трошио је свега тону рибе дневно, а данас дневна потрошња рибе достиже 40 тона.

Неки океанографи предвиђају да ће доћи време кад ће пренасељеност натерати људе да „обрађују" богатства мора исто тако интензивно као и земљина. Тога дана можда ће и подручје Хумболтове струје постати стратегиски важна област.

НАРАНЏА
— рудник хране

Наранџа садржи толико хранљивих састојака да се само мали број прехрамбених предмета могу с њом упоредити.

Дуг је пут прешао овај лепи и корисни плод док је из своје постојбине, Кине, дошао до мале баште у Лисабону, где је први пут засађен под нашим поднебљем. Данас се наранџа може наћи на многим трпезама, на свим континентима света; милиони се њоме хране, али о њој врло мало знају.

Мада је у Кини ова биљка одвајкада позната, најстарији запис о слаткој наранџи потиче тек из 1178 године, а отада до данас природњаци су произвели 27 разних врста. Европљани који су путовали по Далеком Истоку први пут су у XV веку донели наранџине шибљике у Португалију. А кад је Кристифор Колумбо пошао по други пут за Америку, 1493 године, понео је њено семе које је посадио на Хаитима. Захваљујући Индијанцима, садови наранџина дрвета брзо су се проширили по целом Новом Свету, док је у Европи она ушла у моду тек кад је Луј XIV подигао у Версају чувену „оранжерију".

КАКО СЕ ПОЗНАЈЕ КАКВОЋА ПЛОДА

Да би наранџин плод сазрео, потребно је да протекне око шест месеци. Зрење се завршава крајем јесени или почетком зиме, али у току последњих деценија поједине врсте толико су прилагођене човековим потребама да сазревају преко целе зиме или пролећа.

Домаћице нерадо купују плодове који су попрскани зеленим мрљама, јер мисле да још нису зрели. Међутим, те зелене мрље говоре нешто сасвим друго. Оне означавају да је у доба зрења време било веома топло, па је сувишна количина хлорофила — биљног зеленила — морала да пређе из стабљике у плод.

Наранџин плод може да сазри једино док је на дрвету. Супротно банани, парадајзу и још неким другим плодовима, који могу да дозру и у корпи или на прозору, у обраној наранџи прекида се сваки даљи развитак.

Купци не треба да обраћају нарочиту пажњу на њен спољни изглед. Треба је увек узети у руку, и ако је тешка значи да је пуна сока. Наранџе с танком кором сочније су од плодова чија је кора дебела, а само извесна врста дебелокорих наранџи укуснија је од осталих. Треба знати још и то да каквоћа и укус не зависе од величине.

У погледу хранљивости, наранџа претставља прави рудник. Она је пуна састојака важних за човечје здравље, јер, како стручњаци кажу, садржи преко двадесет корисних елемената. Поред велике количине витамина Ц, она садржи и витамине $Б_1$ и $Б_2$, као и никотинску киселину. Лекари је често препоручују болесницима, нарочито од чира у желуцу.

Наранџин сок из конзерве не садржи у толикој мери важан састојак који се налази у поморанџиној кори као сок који се из ње добија гњечењем руком, јер се у индустрији, пре цеђења, кора отстрањује. Многи људи више воле свеж плод од конзервисаног сока, мада састојак који се налази у кори може да изазове штетно дејство на организам неких особа. Да би се то избегло, ваља је само овлаш гњечити, а не толико јако да јој се исцеди и последња кап.

Наранџин сок никад не треба пропуштати кроз цедило, јер делови воћног меса који се у соку налазе пуни су корисних витаминских и минералних састојака. Има људи који мисле да се хранљиви састојци губе кад се сок остави да стоји, али то није тачно. Ако се он чува на хладном месту и ако је покривен, он ће дуже времена задржати све хранљиве састојке.

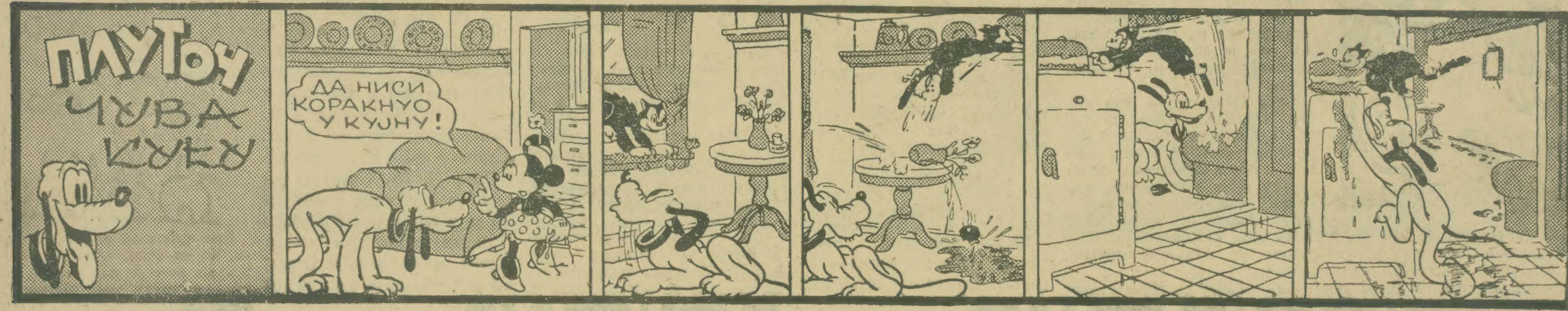
НАРАНЏА КАО ИНДУСТРИСКА СИРОВИНА

У умереножарком појасу, између 35 степени северне и јужне ширине, — изузев у области Средоземља, где се тај појас шири на север све до 44 степена — гаји се данас наранџа широм земљине кугле. Њених садова има од Португалије и Шпаније, преко Северне и Јужне Африке, Палестине, Аустралије, Новог Зеланда, Индије, Кине и Централне Америке, све до Бразилије, Аргентине, Уругваја и Парагваја.

Све што овај плод садржи, индустрија која наранџу употребљава као сировину користи за нове производе. Из семенки се цеди уље, од биљних масти добија се састојак који игра важну улогу при бојењу вештачке свиле, из коре се извлачи једна врста угљоводоничног једињења које се употребљава при бојењу ратних бродова, а састојак „каротен" испуњава око милијарду пилула витамина А које сваке године узимају деца, болесници или изнемогли. Од белог, доњег слоја наранџине коре добија се пектин, који се користи за лечење дубоких рана. Најзад, од делимично искоришћеног наранџиног меса, семенки и коре справљa се храна за стоку.

Чак и вода која је послужила за испирање наранџине коре у току производње пектина, користи се за добијање меласе, јер садржи десет од сто шећера.

КРОЗ НАШУ ЗЕМЉУ ИЊЕНУ ПРОШЛОСТ

ПРИЧА СЕ...

Карађорђе на Тичару

На поље Тичар испод Лознице пала је силна турска војска, која је опколила Лозницу и држала је у чврстој опсади дванаест дана. Околне војводе нису могле ништа учинити Турцима, него замоле Карађорђа, и он дође с војском готово из целе Шумадије. Некако у сутон приспе до српског логора Прву стражу на коју наиђе Карађорђе узме за себе, и тако нејављен приђе шатору где су неколике старешине седеле и вино пиле, а пред шатором је горела велика ватра.

Карађорђе из мрака на један мах испадне, шчепа угарак из оне ватре и, ставши шатору на врата, запита:

— Којекуде, зар се толико дана бијете, а Турци све на једном месту!?

Војводе, престрављене, поскачу и на противној страни шатора продеру врата и стругну у мрак. Карађорђе их врати и запита:

— Колико се војвода ранило до сада?

Па и не чекајући одговор нареди шта ће се сутра чинити. И доиста, други дан, 6 октобра 1810 године, отвори се крвав бој који је трајао осам сати. У томе боју Карађорђе је заједно с тобџијама вукао топове и намештао одакле ће тући Турке. У том боју буду рањене готово све српске војводе. Турци су побеђени и претерани преко Дрине.

После те победе дођу преко Дрине Турци да разговарају о примирју.

— Бива, ко је међу вама Црни Ђорђе?

— Којекуде, ја сам! — одговори Карађорђе. — Некоме јесам црн, а некоме сам и бео.

Турци видећи га у гуњу и опанцима, а све војводе у чохи, нису веровали да је то Карађорђе. Зато кад су свршили посао и пошли, праштајући се рекну:

— Поздравите, бива, Карађорђа с наше стране!

Ко је спевао народну песму „Зидање Скадра"

Старац Рашко, један од најбољих Вукових гуслара, био је „родом из Старог Колашина, па још у почетку српске буне на даије добеже у Србију и намести се у наији јагодинској у селу Сабанти". Песму о боју на Делиграду он сам је спевао, а певао ју је више пута пред војводом Добрњцем. Осим ње, Вук је од старца Рашка чуо и забележио још десет песама, а међу њима и две првокласне наше народне песме: Урош и Мрњавчевићи и Зидање Скадра.

Наше старе игре

И у нашој прошлости момци и девојке играли су кола. Понека од њих задржала су се ту и тамо и до данас. Овде ћемо набројати имена кола која су се играла у разним крајевима Србије: балканка, орловка, катанка, србијанка, мачванка, остроњанка, поломка, четвртка,

ручeница, ђурђевка, леса, рече чича да ме жени, хој чича-Глишо, циганчица, ситан бисер, маџарица, капетан Ђорђе, таламбас, поцерка, јаловичанка, паунка, грозница, нишевљанка, зајам, параћинка, трескавица итд.. Један стари писац помињући те игре каже да су почеле да продиру у то доба „брза полка, грозни валцер и друге игре које се до тад нису играле".

Колико има Плитвичких Језера

Плитвичка Језера су група језера у хрватском красу. Код околног становништва ова језера позната су под именом: Седам Плитвичких Језера, али их има још осам; тј. свега петнаест. Од њих су највећа: Прошћанско Језеро (0,633 квадратна километра) и Козјак (0,792 квадратна километра). Између њих леже такозвана Средња Језера: Цигиновац, Округљак, Велико Језеро, Мало Језеро, Батиновац, Вир, Галовац, Градиновац, Језерце и још неколико малих језераца у вртачама. Испод Козјака су доња језера: Милановац, Осредак (Гавановац), Калуђеровац и Новаковића Језеро, из кога истиче Корана.

Плитвичка Језера поређана су степенасто, дижу се једно изнад другог, а међусобно су повезана многобројним шумним слаповима. Око њих су лепи, пошумљени брегови, тамне пећине и стрме, литичасте стене.

Целокупна површина свих Плитвичких Језера је нешто већа од 1,8 квадратног километра. Најдубља од њих

уједно су и највећа: Козјак 49,4 метара, Прошћанско Језеро 40,3 метара и Галовац 23,6 метра. Вода у свим језерима је плава и бистра. Плитвичка Језера са околином претстављају један од најлепших крајева наше државе.

Једна српска болница из XIV века

Биограф краља Милутина архиепископ Данило, који је умро 19 децембра 1337, поменуо је у тој биографији да је Милутин основао у Цариграду болницу с много кревета. Затим је купио неколико села и одредио да се приход од пореза што су га села плаћала даје за издржавање болнице. Ова болница постала је стециште вештих лекара, који су примали добру плату и имали све што им је било потребно. У њој су радили и Срби које је Милутич тамо слао, а држана су и разна предавања и вежбе из медицине. У самом граду ова болница сматрана је за најпознатију.

Медицина у Византији у 14 веку није била посебна научна грана, него је сматрана за део опште науке, па стога нису ни држана посебна предавања из медицине. У византиским изворима помиње се да је ту била и школа у којој су медицинари слушали предавања. У њој је предавао и чувени професор тога времена Јован Аргиропул. Кад је Мухамед II 1464/5 освојио Цариград, он је ту болницу дао једној Српкињи властелинки.

Пчела и њене навике

Пчела се, као ретко који припадник света инсеката, придржава одређених, и то не урођених већ стечених, навика. Кад пчеле науче где стоји њихова кошница, оне ће се стално враћати на то место, чак и кад кошницу одатле уклоне. Ако упролеће почну да скупљају нектар са одређене врсте расцветалих биљака, на пример детелине, оне ће и даље одлазити на поље с детелином и кад у близини њиховог пчелињака процвета неки бољи и обилнији „извор" нектара.

Та „упорност" пчела често задаје велике муке пчеларима, нарочито кад треба да преселе једну кошницу или да промене пашњак с кога пчеле скупљају нектар.

Недавно је један стручњак за пчеларство на универзитету у Северној Каролини открио једноставан начин помоћу кога се пчеле веома брзо могу одвићи од својих навика. То средство је шалитрени оксид, гас који код људи изазива смех. „Гас за смејање", додуше, не нагони пчеле на смех, већ изазива потпун заборав. Ако се кошница напуни овим гасом, пчеле забораве све своје раније навике. Оне се могу пренети на друго место, а кад дејство гаса престане оне почињу потпуно „нов живот" и одлазе на онај пашњак где има највише цвећа. Чак и „пчеле-крадљивице", које су се увукле у туђе кошнице да купе већ справљени мед, заборављају под дејством овог гаса откуд и с каквим циљем су долетеле и остају у кошници коју су дошле да „поткрадају".

ЈОГУРТ И КИСЕЛО МЛЕКО НИСУ ХРАНЉИВИЈИ ОД ОБИЧНОГ МЛЕКА

Ферментирано млеко, то јест јогурт и кисело млеко, нису ништа здравији и хранљивији од обичног млека, — тврди Мериан Толбер, професор за исхрану на државном универзитету у Илиноису. Јогурт и кисело млеко справљају се од обичног крављег или овчег млека, чија се хранљивост не може увећати тиме што се у њега уносе културе микроорганизама које изазивају врење, јер се променом густине и укуса млека не мењају и његове хранљиве особине.

„НОВЧАНИЦЕ" из мора

Има пужева више врста, али ниједна није толико цењена, нити је, унеколико, ушла у „историју" као што су пужеви из рода ципреја. Има их преко сто врста. Углавном живе у топлим морима, али их има и у Средоземном и Јадранском Мору. Ципреје имају

чврсте и шарене љуштуре, одозго су смеђе а с доње стране жућкасторужичасте. Има их већих и мањих и са лепим шарама. Кућица им је глатка и сјајна, као да је од порцулана. Због тога су ципреје од давнина цењене, јер се од њихових кућица правио разни украсни материјал. Али, најзанимљивије су по томе што су те кућице код извесних народа служиле као „новчанице".

За ципреје су знали и Римљани (звали су их поркулус). Помиње их и славни путописац Марко Поло у својим белешкама из Кине, где су ципреје, како он прича, служиле као новчано средство. Становници Филипинских Острва од кућица ових пужева правили су чаше, неки су их, опет, употребљавали као мамац за сипе, а неки су од њих правили звонца, кутије за бурмут, прибор за јело и накит.

Од свих врста ципреја најпознатија је ципреја каури (Cyprea moneta), јер су њихове кућице служиле као новац. Оне нису велике и не нарасту више од два сантиметра, па су с те стране биле веома практичне. Тих пужића има највише код Малдива, у Индиском Океану. Урођеници се скупе на обалама тих острва, хватају ове пужиће и извозе их на Цејлон, где су била велика складишта ових „новчаница". Одатле су их трговци односили у друге оближње крајеве, а и у неке пределе Африке, и продавали из за зрна злата и друге скупоцене производе „црног континента". Обично су их низали у ђердане или носили у плетеним и каменим лончићима. Ко је имао каурије могао је да купи и робове, а неке богатије племенске поглавице китиле су кауријама своје куће и оружје и украшавали њима своје тело.

Анегдоте из старе Грчке

ОДГОВОР ЈЕДНЕ СПАРТАНКЕ

Неки странац, чудећи се, посматрао је како се Спартанци пажљиво опходе према својим женама.

„Ви сте једине жене, повика он, које владају људима".

„Сасвим тачно, одговори једна Спартанка, јер ми смо такође једине које рађамо људе".

ПОДРАЖАВАЛАЦ СЛАВУЈА

Једном позваше Спартанца Агесилаја да чује неког човека који је умео да подражава славуја.

„Шта ће ми то? — упита Агесилај. — Ја сам већ чуо самог славуја".

КО ЈЕ НАЈБОЉИ СПАРТАНАЦ

Један неваљалац упита једном спартанског краља Демарата који је најбољи човек у Спарти. „Онај који је теби најмање сличан" — гласио је одговор.

НЕПЛОДАН ГОВОР

Неки Атињанин говорио је на једном скупу веома разметљиво. „Младићу, довикну му Фокион, твоје су речи као чемпреси: крупне и узвишене, али не доносе плода".

И С МАЛО РЕЧИ МОЖЕ СЕ МНОГО РЕЋИ

Пре почетка једног говора Атињанима, утонуо је Фокион у мисли. „Ти састављаш говор?" — упита га један пријатељ.

„Не, одговори Фокион, већ мислим да ли бих могао нешто из њега да избацим".

НАЈБОЉА ОСВЕТА

Кад су једном филозофа Диогена питали како човек може најбоље да се освети својим непријатељима, он одговори:

„Ако буде бољи од њих".

САМО ГА РОДИТЕЉИ МОГУ РАЗУМЕТИ

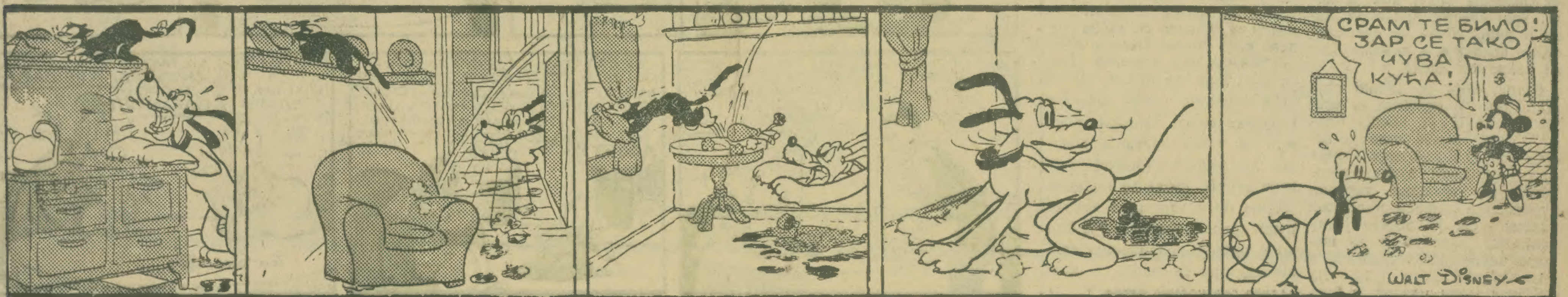
Спартанског краља Агесилаја затекне један познаник како са својом децом игра коња и трчи по соби.

„Немој причати ово никоме ко нема деце" — замоли га он.

ГДЕ ЈЕ КОРАЛСКО МОРЕ?

Коралско Море је део Тихог Океана и налази се североисточно од Аустралије. Ово море добило је своје име по многобројним острвима која су у самој ствари постала од великих наслага корала.

ПЕТЛОВИ КЛАВИРИСТИ, ПРАСИЋИ ГЛУМЦИ...

На једном малом имању у америчкој држави Арканзас постоји прва и, вероватно, једина „школа“ на свету за дресирање животиња у којој се примењују искључиво научни методи. Оснивачи ове школе Келер и Мерион Бреланд, дипломирани психолози, дошли су у току свог научног рада до занимљивих резултата, које уопште нису очекивали. Њихова жеља била је једино да открију законе понашања појединих животиња у разним околностима и под разним условима. Међутим, они су узгред открили и дресерске методе који дају задивљујуће резултате.

Брландови користе за дресуру нагон самоодржања код животиња, или, тачније речено, нагон за јелом. Њихово главно учило је једна кутијица с нарочитим механизмом, који су они сами изумели. Помоћу једног електричног прекидача „учитељ“ ставља у покрет механизам, који уз одређени звук, испушта неколико зрна хране у мале јаслице. Почетак „школовања“ састоји се у томе да животиња „научи“ да тај звук означава да је храна у јаслама. Друга етапа је мало тежа: животиња треба да разуме да храну добија као награду за одређени покрет или низ покрета. Међутим, не треба помислити да Брландови дресирају животиње на тај начин што их прво изгладне, а затим, тако гладне, приморавају да чине извесне покрете. Они редовно хране своје „ученике“, само се за време „школовања“ оброци донекле смањују. Због тога је награда у јелу, која прати сваки успео покрет, од велике важности. Иначе, Брландови никад не кажњавају, нити бију своје „ученике“.

Имање Брландових личи на велико и необично позориште у коме су глумци разне животиње. Ту се може видети пиле које решава лакше аритметичке задатке, петао клавириста, који кљуцајући по диркама свира одређену, кратку мелодију, хрчак који ради гимнастику на трапезу, зец-кошаркаш, кокошка која пажљиво окреће листове књиге, прасци-глумци и прасци-боксери, пас-акробата итд.

„Школовање“ и дресура животиња веома је лака ствар, тврде Брландови, и свака се животиња може дресирати, а не само расни или „талентовани“ претставници своје врсте.

Како, например, пиле научи да преврће листове књиге? Веома једноставно и брзо. Поред њега се стави кутија с механизмом и окрене прекидач. Пиле зачује шум и угледа храну, коју брзо покљуца. Кад се оно затим удаљи, прекидач се поново окрене и апарат зазуји. Већ после два минута, пиле „научи“ да звук „просипа“ зрна пшенице. Затим се према апарату постави усправљена књига чији су листови на ивицама мало посувраћени. Кад пиле, сасвим случајно, крене према књизи, апарат поново зазуји и награда је у јаслама. Ово се понавља све док пиле не „схвати“ да се од њега тражи да иде према књизи. Но, тада долази разочарање. Иако је пошло према књизи, награду није добило све док, опет случајно, не погледа на посувраћену ивицу листа. Пошто га због тога неколико пута награде, опет му обустављају награду све док не примакне кљун посувраћеној ивици. Низ оваквих случајних покрета, који се увек награђују храном из кутије, најзад тачно „објасне“ животињи шта се од ње захтева. Већ после 25 минута пиле окреће странице у књизи.

На сличан начин „уче“ и све остале животиње. Тако је и прасенце, које Брландови зову „Присцила“, научило да изводи читав мали позоришни комад. Кад „претстава“ почне, прасенце се налази у постељи. На звук звона оно се „буди“ и обучено у чисту собну хаљину устаје из постеље, отска куће до радио-апарата чији точкић стане да окреће њушкицом. Кад нађе станицу која преноси неку музику, оно елегантно седне за сто и почне да доручкује, узимајући пажљиво храну из тањира. Али, како Присцилу, као и сваку другу „домаћицу“ чека „домаћи посао“, она почиње да распрема „собу“ и да скупља разбацане ствари. Одећу која се налази растурена по поду скупља комад по комад и ставља у нарочиту корпу. Али, собу треба и почистити и Присцила прилази минијатурном апарату за усисавање прашине, укључује га њушком и затим превлачи њиме по поду. Најзад, кад спреми собу, Присцила поново отрчи до радио-апарата, окрене њушкицом прекидач и — претстава је завршена.

Док се Присцила посветила „домаћинству“, њена два брата више су волела да „постану“ рвачи. Мада се иначе изванредно добро слажу, на малом рингу боре се огорчено, нападају један другог, гурају се, али се не уједају, и у игри су увек „фер“. Сваки од њих има чак своје нарочите трикове. Наиме, борбу губи онај који слети с ринга. Један од њих, који је у почетку увек губио „меч“, научио је како да савлада свог јачег противника: он трчи уз саму ивицу ринга и кад противник полети да га гурне, он се брзо измакне. Његов противник, који се био устремио да га обори, не може да се заустави и пада кроз конопце који оивичавају ринг.

Можете ли да замислите зеца који игра кошарку? Брландови имају неколико таквих зечева! Додуше, њихови зечеви не играју у једном тиму, већ сваки од њих појединачно баца у кош једну малу лопту. Лопта се ставља у удубљење на једној дасци, за коју је причвршћена нарочита полуга — која се натеже помоћу опруге. Чим зец чује звук који означава да је полуга натегнута, он скочи и зубима повуче окидач. Опруга се опусти и лопта полети увис. Зец с нестрпљењем очекује резултат. Јер, ако лопта упадне у кош, он из апарата добија храну. Али, ако промаши, он се окрене присутнима и погледом их замоли да натегну полугу да би поново могао да „окуша срећу“.

Сви ти успеси у дресури постигнути су сасвим случајно. Јер, Брландове, као психологе, много је више занимало да утврде како ће се животиње понашати у разним „животним условима“. Због тога су, између осталог, извршили и један необично занимљив оглед. У собу своје шестомесечне кћери унели су кавез у коме је било једно гушче. Тако су девојчица и гушче расли заједно. Кад је девојчица проходала, гушче је већ било матора гуска. Али, оне су остале „другарице“ и гуска као да је била потпуно „убеђена“ да је и она дете: играла се дечјим играчкама, спавала кад је и дете одлазило на починак, јела је само из свог тањирића и није се одвајала од девојчице.

На основу овог и многих других огледа, Брландови су дошли до закључка да се животиње необично лако могу прилагођавати разним условима живота, да се могу „васпитати“ у одређеном „духу“ и да могу стећи своје „навике“.

СВЕТКОВИНА ВАТРЕ

Још првим пећинским људима ватра је изгледала као неко тајанствено божанство. Осетивши њену моћ, људи су јој на различите начине указивали своју привржeност. Настао је култ, који цивилизација дуго није могла да искорени. Овде ћемо описати једну такву светковину ватре, одржану у једном селу крај Мозела, пре непуна два века.

Уз стрме падине Стромберга успињали су се сељаци у чистим белим кошуљама, носећи на раменима навиљке сламе. Клизаве стазе, још огрезле у роси, отежавале су ход. Стигавши на заравњени врх, бацали су сламу на гомилу, брисали зној, хуктали и враћали се кућама.

Подне је већ увелико било превалило кад се над дремљивим Мозелом разлила песма. Читаво село кренуло је уз Стромберг. На врху, крај сламе, десеторица младића завршавали су припреме за свечаност. Огроман дрвени точак, сав омотан сламом, стајао је подупрт приткама. Људи су се окупили на врху, док је доле, крај извора, врило од жена и деце. Жене су спремале разне ђаконије, а девојке плеле венце од цвећа.

Сутон, који се лагано спуштао, био је опомена да свечаност треба да почне. Крупан, бркат сељак стао је насред платоа и дао знак. Одмах су му принели велику котарицу пуну трешања, украшену виновим лишћем и пантљичицама. Он је скинуо једну пантљику, заденуо је за шешир, појео једну трешњу, а онда лагано дигао руку. На тај знак један младић, с буктињом у руци, пришао је точку и упалио сламу. Чим је точак букнуо, притрче му двојица, дохвате с обе стране дршку која је вирила из главчине и полете с њим низбрдо. Док они јуре низ стрмину, остали вичу, певају, скачу и потцикују, машући буктињама, све док им оне не догоре. А тамо доле, крај извора, почиње складна песма, коју прекида врисак жена кад пламени точак пролети поред њих. Она двојица једва одржавају равнотежу. Дахћу изнемогло, знојави и разбарушени. Њихове сенке, у одблеску пламена, претварају се у џиновска чудовишта која јуре за њима. Клицање прихватају и сељаци околних села. Мозелом се разлежу вриска и певање и све се то слива у један грохот, који не престаје до свршетка светковине ватре.

За то време она двојица стигла су до обале и једва успевају да отскоче од пламеног точка, који хуктећи упада у мирну воду. Још који тренутак пенуша се и вртложи над њим, а онда се тамна водена маса смири. Тиме је први део свечаности завршен. Сви се окупљају на обали; ту се деле ђаконије, точи вино и разлеже песма. Задовољни су што је точак успешно доведен до воде и утопљен, јер, како верују, стока ће им целе године бити здрава, а чокоти пуни зрелих плодова. И све до у дубоку ноћ пољима крај Мозела ори се песма у част велике светковине ватре.

ВЕРОВАЛИ или не...

КОШНИЦЕ-ШЕШИРИ

У племену Фулах, које живи у Западној Африци, све девојке и жене носе приликом свечаности велике шешире на чијем су

једном крају причвршћене праве кошнице, и то пуне пчела. Уколико је кошница на шеширу већа, утолико се жена која је носи сматра елегантнијом и богатије одевеном.

„ПОЉОПРИВРЕДНИ“ БРАК

У америчком граду Лондону, у држави Кентаки, недавно је склопљен један брак који су рођаци и пријатељи младенаца из шале назвали „пољопривредним браком“, због њихових необичних презимена. Наиме, невестино презиме је Медоу, што значи „ливада“, док се младожења презива Филд, што у преводу значи „поље“.

ВРАЋЕНА ПОРУКА

Године 1834 у близини острва Барбадос потонуо је путнички брод „Кент“. Данкен Мк Грегор, један од бродоломника који се спасао и испливао на обалу, написао је поруку у којој је детаљно изнео како је дошло до потапања и молио за помоћ. Поруку је ставио у боцу и бацио је у море, надајући се да ће

је таласи однети до неког насеља. Ускоро је наишао један брод и спасао бродоломника. Девет година касније слуга Мк Грегора нашао је у близини куће свог господара, која је била на обали мора, једну запечаћену боцу. Мк Грегорово изненађење било је огромно кад је, отворивши боцу, нашао у њој поруку коју је пре девет година бацио у море, пет хиљада миља далеко од своје куће.

НАЈСКУПЉА ЖЕЛЕЗНИЧКА ПРУГА

Железничка пруга која спаја Бандјар, град на острву Јави, с најближим пристаништем на морској обали дуга је свега 60 километара. Ипак, изградња ове пруге стајала је необично много. Пруга пролази кроз мочваран и нездрав крај у коме је некад харала маларија. Док је подигнут железнички насип и постављене шине, од маларије је умрло 22.000 радника.

СТРАСНИ ПУШАЧИ

Кинези радо пуше и жваћу дуван. Ипак, за најстрасније пушаче у Кини сма-

трају се припадници племена Акха, у коме деца почињу да пуше на лулу још пре него што проходају.

ДВАПУТ ЗИДАНА КУЋА

Американац Џон Хотјер преселио је 1903 године своју кућу из Маркета у Бруклин. Зграда је била срушена и сав материјал натоварен у 74 вагона и пренесен у Бруклин, где је Хотјер сазидао исто онакву кућу какву је и раније имао.

НАУЧНИК У ПАРЛАМЕНТУ

Велики енглески математичар и физичар Исак Њутн (1642—1727) био је два пута биран за члана парламента. Али, за време свог послаништва Њутн није ниједном говорио у парламенту, нити је икад узео учешћа у гласању.

ЧИЈИ ЈЕ ОВО ЖИВОТОПИС?

Овде ћемо вам дати животопис једног нашег познатог драматичара.

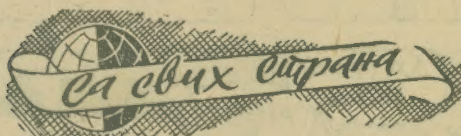
Родио се у Новом Саду 1843 године. Волео је много да чита. Занесен читањем, он није довршио гимназију него је ступио у морнаре. Неко време био је у поморској школи на Ријеци и путовао је по Црном Мору. Доцније је изгубио вољу за морнарски позив, па је свршио гимназију на Ријеци, затим права и постао велики бележник општине у Новом Саду. Умро је 1875 године као адвокат у Новом Саду.

Да ли сте се сетили о коме је реч? Ако нисте, читајте даље.

Био је ревностан читалац страних позоришних комада, па је и сам почео да пише за позориште. Поред неколико преведених малих комада и озбиљног позоришног комада „Младост Доситеја Обрадовића“, написао је оригиналне комедије: „Честитам“, „Школски надзорник“, „Француско-пруски рат“, „Избирачица“, „Љубавно писмо“ итд.

Да ли сте се сетили како се звао овај комедиограф? Ако нисте, даћемо вам одговор.

(Коста Трифковић)

ЛАКАТ И ПАЛАЦ

Јединица дужине код старих Египћана била је просечна висина човечјег тела. Четврти део те дужине они су називали лактом, а шести део стопом. Код Арапа се за јединицу мере узимала ширина јечменог зрна, шест зрна сачињавала су палац, док је 27 палаца сачињавало лакат.

АЛРАУНА

Мандрагора или алрауна је вишегодишња зељаста биљка дебела корена који има чудан облик и личи на човека. За мандрагору су везана разноврсна веровања готово код свих европских и ваневропских народа. У нас расте у Приморју. Наш народ овај корен назива разним именима: покрик, покрин, мандрак, скочац, итд. Корен мандрагоре има јак опојан мирис и због тога је употребљаван као лек против зубобоље и других болести. У Средњем веку важио је као чаробна биљка. Наше име покрик настало је отуда што се сматрало да мандрагора кричи кад се вади из земље.

НАГРАНАК

Награнак је живо дрво коме су споредне гране од врха круне до најдоњих грана скресане, а остаје само главна грана у средини. На најдоњим гранама и око оне у средини денула би се шаша или сено. Исто тако, ко није имао довољно сточне хране на време је ишао у шуму и кресао гране с лишћем, па их денуо у награнак. То је такозвани лисник.

ЗОРИЛА

Зорила је зверка која спада у породицу смрдљиваца а живи у Сенегалу. Та животиња има на глави три беле мрље, на леђима четири, а међу њима три црне пруге. Највише живи у пећинама. Храни се малим сисарима, птицама и њиховим јајима, жабама и гуштерима. Ако је надражен, зорила избацује смрдљиву течност јаког задаха. Једна кап те течности у стању је да усмрди целу околину. Зорила може и да се припитоми, па га у кућама држе за тамањење мишева.

ЈАГОДА

Јагода је била позната и старим Римљанима, али се тек у 19 веку почела гајити и у другим деловима Европе, и то најпре у Француској. Јагода воли родну и добро урађену земљу. Она цвета од априла до јуна. Цветови су јој бели. Позната је као укусно воће и њена употреба је велика, највише за слатко и у сировом стању. Корен и лишће шумске јагоде садрже много танина.

МАСКА ЗА ВАРИОЦЕ

Варилац при раду потсећа на инвалида без руке, јер је приморан да једном руком стално придржава свој заштитни заклон. Међутим, заштитна маска коју сад употребљавају вариоци у многим земљама омогућује им да у свом раду употребљавају обе руке. Сем тога, ова заштитна маска има нарочита стакла која упијају блесак апарата за заваривање, тако да је варилац у стању да постигне знатно већи учинак рада и да пружи много бољи квалитет.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

НАЈВЕЋИ ТАЛАСИ НА МОРУ СУ НЕВИДЉИВИ

Чак ни морепловци и путници који су прешли океан и доживели страховите буре с таласима „високим као планине“, уствари нису видели највеће морске таласе. Јер, највећи таласи на морима и океанима невидљиви су, мада достижу висину од преко сто метара, док „таласи као планине“ никад нису већи од тридесет и три метра. Наиме највећи океански таласи „ваљају се“ испод морске површине.

Порекло, правац и брзина тих таласа још нису потпуно испитани, а за њих се дознало помоћу апарата за мерење топлотних разлика у појединим слојевима мора. Унутрашњи таласи, како их научници називају, настају на граници између две течности неједнаке густине, као што су, например, уље и вода или хладна и топла вода. Испод површинских слојева мора и океана, који су мање или више топли, леже слојеви који су све хладнији уколико се иде према дну, тако да је при самом дну температура воде готово на тачки мржњења. Чак и у најтоплијим морима вода на дну веома је хладна. Та велика разлика у температури изазива подводне таласе, који су много већи од таласа на површини.

ЊУЈОРК — ЛОНДОН ЗА ПЕТ ЧАСОВА

Завршавају се планови на основу којих ће се изградити највећи и најбржи путнички авион на свету. То ће истовремено бити први путнички авион са делта-крилима. Он ће од Европе до Америке летети у правој линији 5.541 километар. Висина лета неће се мењати у току путовања и износиће 15.000 метара. Авион ће имати четири млазна мотора и моћи ће да пренесе 131 путника. Он ће бити дугачак 44 метра, тежак 91 тону и летеће просечном брзином од 975 километара на час.

ВАТРОСТАЛНЕ ТАБЛЕ ЗА СТОЛОВЕ

Поред ватросталног посуђа, сада су се појавиле и табле за столове којима топлота не шкоди, а не могу се ни запалити. На оваквој табли од запаљене цигарете не остаје никакав траг, а нимало се не квари ни кад се на њу стави врела пегла или суд с топлим јелом.

„АУТОМОБИЛ БУДУЋНОСТИ“

Недавно је направљен аутомобил назван „кола будућности“. Он је начињен од пластичне материје, док су му кабина и кров од стакла. Мењање брзине врши се аутоматски, а звучни сигнал даје се ножним педалом. Кола су ниска и веома удобна. Један аутоматски уређај регулише ваздух, светлост и температуру у колима.

ЧОВЕК УСРЕД ПОЛА МИЛИОНА ВОЛТИ

Пре извесног времена извршен је у музеју у Минхену необичан експеримент. Један човек сео је на столицу која је била постављена усред једне мрежасте лопте од жице, кроз коју је пуштена струја високог напона. Неупућени посматрачи питали су се како је могућно да овај „храбри“ човек остане неповређен кад се зна да кожа не штити човечје тело од проласка електричне струје чим њен напон пређе сто волти.

Међутим, овај експеримент, чије су извођење могли да виде и наши посетиоци биоскопских претстава у једном од последњих бројева „филмских новости“, није ништа друго до савремено издање експеримента који је у физици познат под именом „Фарадејевог кавеза“. Још 3 новембра 1835 године овај славни енглески физичар експериментално је доказао да се статично пражњење испољава једино на површини проводника, тј. да унутар шупљег проводника нема никаквих појава електрицитета. Код овог савременог опита, жичани кавез у облику кугле претстављао је проводник. Струја високог напона, која долази преко горњег дела лоптастог кавеза, одлази помоћу нарочитог, савитљивог кабла у земљу. Ова особеност шупљих проводника нашла је примену и у радио-индустрији.

НОВ НАЧИН БОРБЕ ПРОТИВ ТЕРМИТА

Познато је да су у неким земљама термити права напаст. Они не уништавају само храну, већ нагризају и дрво, тако да упропашћују намештај, па руше и читаве куће. Недавно је један инжењер опробао нов начин борбе против ових штеточина. Он је целу једну дрвену зграду коју су напали термити прекрио платном од пластичне материје и унутра пустио гас. Овај начин показао се као врло ефикасан, јер је гас продро чак и у пукотине у дрвету и уништио све инсекте.

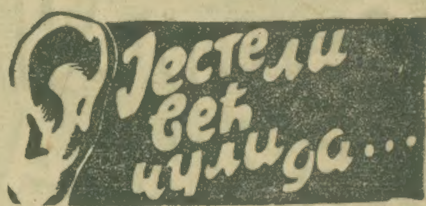
МАЈМУН ЈЕ МНОГО ЈАЧИ ОД ЧОВЕКА

Човеколики мајмун много је јачи од човека. Помоћу нарочитих справа измерена је снага једног шимпанза тешког 80 килограма, па је утврђено да је он четири до пет пута јачи од средовечног човека исте тежине.

То је веома лако објаснити тиме да мајмун није, као човек, размажен благодетима цивилизације. Он се много више креће и користи своју снагу него човек и не располаже машинама и уређајима који замењују човека у раду, јер све што учини, мајмун учини својим рукама и ногама.

АУТОМАТ ЗА ЛЕД

Постоје разни аутомати који потрошачу за извесну суму новца коју он убаци у за то одређени отвор дају најразличитије предмете: чоколаду, бонбоне, цигарете, шибице, пасту за зубе или ципеле итд. У Аустралији је недавно конструисан један аутоматски уређај који се разликује од свих досадањих. Ради се о аутомату за избацивање леда. Сам апарат везан је за један овећи хладњак, у коме се налазе штангле леда различите величине. Величина штангле коју апарат избацује при окретању нарочите ручице зависи од величине металног новца који потрошач претходно убаци у апарат.

...помрачење Сунца и Месеца први је објаснио грчки научник Талес из Милета и то око 585 године пре наше ере.

...за време Турака Калемегдан се прво звао Фарић-Бајир (брег за размишљање), а касније је назван Калемејдан (градски мегдан).

...животиње су први пут изведене на позорницу 1630 године, кад је приказивана Корнејева

„Андромеда“. Прва животиња-глумац био је један коњ који је том приликом „играо“ улогу Пегаза.

... утврђено је да мишеви и пацови више воле слатку од слане хране.

...године 1885 Државна болница у Београду имала је свега једног лекара, Драгу Лочић, која је уједно била и прва жена-лекар у Србији. Медицину је завршила у Цириху 1879 године.

...младе жирафе веома брзо расту. У тренутку појављивања на свет жирафа је дуга око 1,55 метар, а већ идућег дана она порасте за 30 сантиметара.

...у доба суше мрави-термити копају дубоке ходнике да би дошли до подземне воде. Ти ходници достижу и до двадесет метара у дубину.

...у давна времена носорога је било и у Европи.

...у Јапану куће од лопова не чувају пси већ цврчци. Готово свака јапанска кућа има свог цврчка-чуваркућу затвореног у малом кавезу који стоји на прозору. Цврчак пева целу ноћ, али кад се неко приближи кући он умукне. Изненадна тишина пробуди укућане, који су навикнути на непрестану цврчкову песму.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

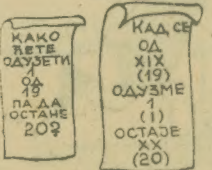
ДВА АРАБЉАНИНА

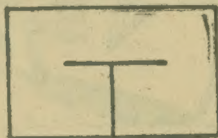
Два Арабљанина имали су сваки по једну камилу. Више пута су се они такмичили, али увек би се показало да су обе животиње једнако брзе. Најзад, Арабљанима је досадило такво такмичење те су одлучили да идући пут сматрају за победника онога чија камила стигне до циља не раније, већ касније. Такмичење је већ имало да отпочне, али, ниједан од такмичара није хтео да се макне с места, већ су обојица мирно седели поред својих камила на земљи. У то им је пришао један старац, познат по својој мудрости, и шапнуо им нешто. Оба Арабљанина скочила су на камиле и потерала их што брже могу.

Шта им је то старац рекао?

Ако никако не можете да се сетите, рећи ћемо вам. — Старац је рекао: „Промените камиле“.

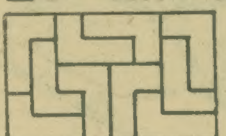
ЕВО КАКО:

КАКО СЕ МОЖЕ ПОДЕЛИТИ ОВА ФИГУРА НА 10 ДЕЛОВА ИСТОГ ОБЛИКА И ПОВРШИНЕ А ДА СЕ НЕ ПРЕЦРТА ОНО Т У СРЕДИНИ ФИГУРЕ?

ЕВО КАКО:

НЕОБИЧНО ИМЕ

Ђаци једне основне школе покушали су једног дана да своја имена прочитају наопако, тј. с десна улево. Тада су пронашли да један њихов друг има необично име и још необичније презиме. Када се презиме тог ђака прочита наопако опет се добије исто презиме, а када се његово име прочита наопако, добија се једно друго, опет наше име.

Како се звао тај ђак?

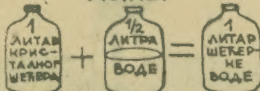
Сигурно вам је тешко да између многих имена погодите ко је. Зато ћемо вам рећи: Аћим Ћирић.

ФИЛОЗОФ И ЊЕГОВИ УЧЕНИЦИ

Једног римског филозофа који је волео да задаје ученицима математичке проблеме, упиташе једном ученици које се године родио његов отац. Филозоф се насмеши и рече: „Мој отац је умро 129 године после рођења краљице Клеопатре. Збир година њихових живота износи равно сто. Клеопатра је умрла 30 година пре наше ере. Израчунајте сада које се године родио мој отац“.

За сваки случај рећи ћемо вам резултат: између смрти филозофовог оца и Клеопатриног рођења прошло је 129 година. Али, како збир година њихових живота износи свега 100 година, значи да је од Клеопатрине смрти, па до рођења филозофовог оца протекло 29 година. Пошто је Клеопатра умрла 30-те године пре наше ере, значи да се отац родио прве године пре наше ере.

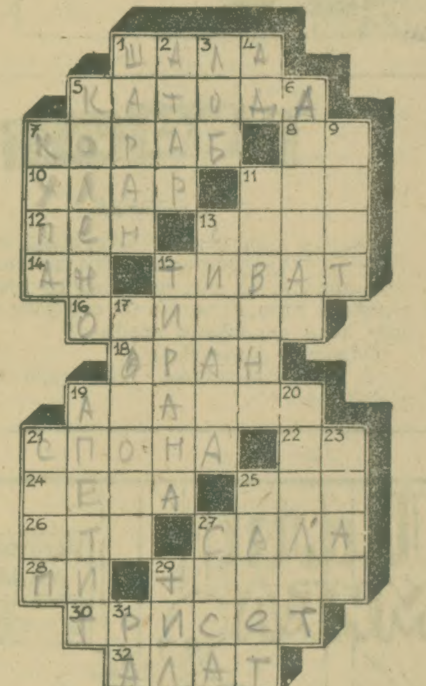
МОЖЕ ЛИ ДА БУДЕ $1 + 1/2 = 1$
МОЖЕ:

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) духовита кратка прича; 5) негативна електрода; 7) планина у Македонији; 8) нота; 10) део коњске опреме; 11) притока Дунава у Немачкој; 12) стара мера за злато; 13) врста јужноамеричке камиле; 14) иницијали тамнавског кнеза кога су Турци посекли уочи Првог устанка; 15) лука у Боки Которској; 16) силикат магнезијума и гвожђа; 18) град у Алжиру; 19) град и лука у Персији; 21) веза; 22) слово латинице; 24) драма М. Крлеже; 25) наш шахиста; 26) отац (слов.); 27) дворана; 28) Лудолфов број; 29) лихопрсти папкар из Индије; 30) најмлађи фосилни угаљ; 31) оруђе за рад.

Усправно: 1) речна риба; 2) општинско подручје; 3) ударац у тенису; 4) бог подземља у грчкој митологији; 5) део ноге; 6) припадник старонемачког племена. 7) једно геометриско тело; 9) украсни камен; 11) усов; 13) пашњак; 15) град у Албанији; 17) зељаста биљка; 19) жеља за јелом; 20) млађе камено доба; 21) водопад; 23) филмска звезда. 25) материјал за превлачење зидова и намештаја; 27) један цвет; 29) легендарни швајцарски јунак; 31) египатски бог сунца.

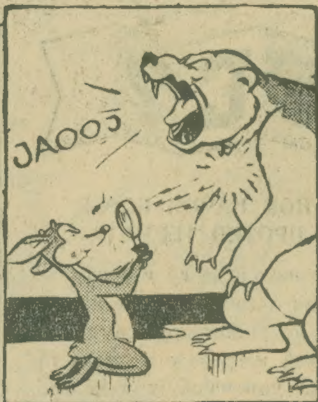

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) стан; 5) иритис; 7) Клер; 9) шиф; 10) Радан; 12) на; 13) Адам; 15) ка; 17) азола; 19) ата; 21) Оран; 22) иперит; 24) снег; 25) сир; 27) талир; 29) но; 30) анис; 32) ав; 34) Авала; 36) хрт; 38) ован; 39) Харлем; 41) Крит.

Усправно: 1) среда; 2) тирада; 3) ат; 4) Ниш; 5) ила; 6) син; 7) Крека; 9) фазан; 11) Назор; 14) Морис; 16) Атина; 18) Латин; 20) апела; 23) Егина; 24) страх; 26) роман; 28) Риволи; 31) савет; 33) врх; 35) Лам; 37) тек; 40) РР.

СВЕТЛАН, ЛОУТИЦА И ДЕДА-МРАЗ

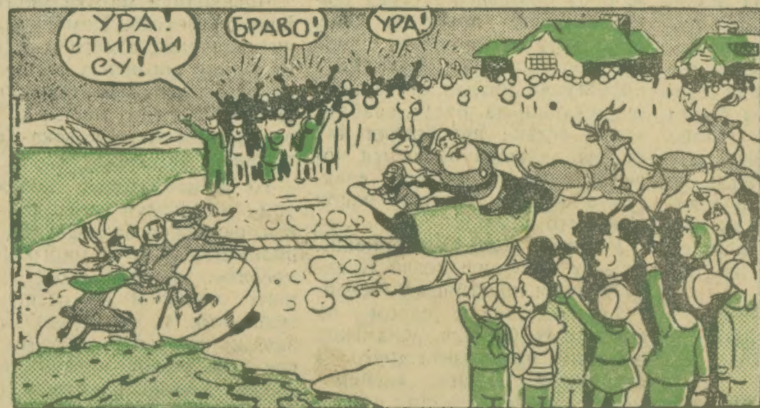

Ква...

НАСЛЕЂЕ

Учитељ говори о наслеђивању, па каже:

— Под наследством подразумевамо ствари које прелазе са оца на сина, са ујака на сестрића и тако даље. Ко би сад умео да ми наведе неки наслеђени предмет?

Одмах се јавио Раја.

— Моје панталоне. Наследио сам их од ујка-Паје.

...Ква!

НИЈЕ ПРЕТЕРАО

Попај прича:

— А кад смо се попели на тај планински врх, видели смо даље од Америке...

— Којешта! — прекиде га Хорације. — То си ти мало претерао.

— Нисам претерао. С тог планинског врха видели смо чак и Месец, а он је, признаћете, даље од Америке!

